

Оксана Серета

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8078-173X>

кандидатка наук із соціальних комунікацій, старша наукова співробітниця
Науково-дослідного інституту пресознавства,

Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника
(Львів, Україна)
siania@i.ua

УДК 070:[338.48+908](477.83-25)"1937/1939"

**КРАЄЗНАВЧИЙ ЖУРНАЛ
«НАША БАТЬКІВЩИНА» (1937–1939 рр.)
ЯК УСПІШНИЙ ПРЕСОВИЙ ПРОЄКТ**

DOI 10.37222/2786-7552-2026-8-3

Висвітлено історію та особливості функціонування журналу «Наша Батьківщина», його сприйняття українською громадськістю, уточнено склад редакційної колегії, розкрито низку псевдонімів і криптонімів авторів на основі аналізу текстів та довідкових словників. **Метою** статті є дослідження історії передумов появи та особливостей редакційної стратегії часопису, з'ясування складу редакції, а також встановлення авторства публікацій, підписаних псевдонімами й криптонімами. Для реалізації поставленої мети виконано низку **завдань**: здійснено детальний аналіз змісту часопису з фіксацією всіх прізвищ дописувачів і редакційних матеріалів; переглянуто тогочасну періодику (1937–1939 рр.) з метою виявлення рецензій та оглядів досліджуваного видання; опрацьовано словники прихованих імен для атрибуції авторства публікацій; залучено наукові праці, присвячені розвитку туристично-краєзнавчого руху в Галичині. **Актуальність** дослідження зумовлена відсутністю комплексного аналізу «Нашої Батьківщини» як цілісного медійного продукту. Наукова **новизна** полягає в реконструкції історії появи журналу, уточненні складу його редакційної колегії, опрацюванні авторського корпусу та розкритті псевдонімів і криптонімів дописувачів, а також у комплексному вивченні змістово-тематичної структу-

Для цитування: Серета, О. (2026). Краєзнавчий журнал «Наша Батьківщина» (1937–1939 рр.) як успішний пресовий проєкт. *Пресознавство*, 8, 44–61. Львів. <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2026-8-3>

ри видання і його рецепції в галицькій пресі кінця 1930-х рр. У дослідженні застосовано історико-порівняльний, джерелознавчий, контент-аналітичний, атрибуційний та біографічний наукові методи.

Краєзнавчий журнал «Наша Батьківщина» виходив у Львові з лютого 1937 р. до серпня 1939 р. Видавцями у перший рік були Микола Кулицький і Кость Паньківський. Офіційним відповідальним редактором у 1937–1938 рр. зазначено Михайла Таранька, однак фактичне керівництво редакцією упродовж усього періоду здійснював Степан Щурат. Новостворений часопис мав на меті сприяти розвитку історичного краєзнавства й екскурсійної діяльності, популяризувати український туристичний рух та захочувати до вивчення культури рідного краю. Підсумовано, що «Наша Батьківщина» відзначалася вдалою редакційною стратегією й виконала поважну просвітницьку місію, істотно поглибивши інтерес до історії та культури рідного краю, зокрема серед української молоді.

Ключові слова: журнал «Наша Батьківщина», краєзнавство, туризм, редакція, публікація, рецензія.

Постановка проблеми. Історія української журналістики Галичини міжвоєнного періоду й досі містить низку малодосліджених сегментів, серед яких – преса краєзнавчого напрямку. Журнал «Наша Батьківщина» був помітним явищем у розвитку українського туристично-краєзнавчого руху другої половини 1930-х рр. Попри наявність окремих наукових праць, присвячених історії туризму та краєзнавства міжвоєнної Галичини чи діяльності товариства «Плай», в яких видання згадувалося лише побіжно, а також спроб короткого огляду журналу у вигляді тез, часопис досі не був предметом цілісного журналістикознавчого аналізу. Поза фокусом дослідників залишилися історія створення видання, особливості редакційної політики, тематичний комплекс та авторський колектив.

Проведене дослідження вперше дозволяє комплексно розкрити історію часопису, уточнити склад редакції, ідентифікувати чималу кількість псевдонімів на основі аналізу текстів та довідкових словників, а також виявити, як у тодішньому пресовому просторі було сприйнято появу й зміст «Нашої Батьківщини». Це заповнює

помітну прогалину у вивченні української періодики міжвоєнного часу та відкриває перспективи для подальших наукових розвідок.

Мета дослідження – висвітлити історію появи та обставини функціонування журналу «Наша Батьківщина» (1937–1939), встановити склад його редакційного колективу, ідентифікувати авторів, які публікувалися під псевдонімами і криптонімами, охарактеризувати місце часопису в українському культурному просторі міжвоєнної Галичини.

Об’єктом дослідження виступає краєзнавчий часопис «Наша Батьківщина», який виходив у Львові впродовж 1937–1939 рр., **предметом** – історія пресодруку, його редакційна політика, змістово-тематичне наповнення, рецепція у галицькому пресовому середовищі та суспільне значення у розвитку української краєзнавчої думки в міжвоєнній Галичині.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками спостерігається стійкий інтерес вітчизняних пресознавців до вивчення української преси першої половини ХХ ст. та діяльності її безпосередніх творців. Ці відомості становлять важливу джерельну базу для осмислення пресовидавничих процесів того періоду. Серед новітніх напрацювань у цій галузі варто відзначити праці Т. Батюка і Л. Синявської (Батюк & Синявська, 2024), В. Габора (Габор, 2024), О. Дроздовської та Н. Кулеші (Дроздовська & Кулеша, 2024), З. Наконечної (Наконечна, 2025), Л. Сніцарчук (Сніцарчук, 2025), О. Терешук (Терешук, 2024) та ін. Досліджуваний нами журнал «Наша Батьківщина» потрапив у фокус науковців лише фрагментарно. Найпершим науковим зверненням до теми є тези доповіді Я. Серкіза (Серкіз, 1993), в яких подано короткий огляд історії та змісту часопису, однак тезовий характер публікації не дав змогу розкрити обставини появи видання, його рецепцію у тогочасному середовищі, особливості редакційної політики та коло авторів, які ховалися під псевдонімами. Аналізу краєзнавчих матеріалів про Волинь на сторінках часопису присвячена розвідка О. Соловоя (Соловей, 2013), в якій основний акцент зроблено саме на чітко окресленій регіональній тематиці. Також згадки про «Нашу Батьківщину» знаходимо в низці праць з історії українського туристичного й краєзнавчого руху – статтях Б. Білецького та А. Коцура (Білецький & Коцур, 2014), С. Іваньо (Іваньо, 2024), А. Козицького (Ко-

зицький, 1998), Н. Литвин (Литвин, 2008), В. Петранівського та М. Рутинського (Петранівський & Рутинський, 2005), підручнику Л. Устименка та І. Афанасьєва (Устименко & Афанасьєв, 2005). Вони дозволяють відтворити контекст діяльності видання та його роль у популяризації краєзнавства та туризму, однак не дають можливості комплексного журналістикознавчого аналізу. Невеликі довідки про часопис містять Енциклопедія сучасної України (Гринько, 2020) та анотований ретроспективний каталог «Періодичні видання 20-го століття бібліотеки НТШ» (Березюк Т. [та ін.], 2011). Довідкові джерела обмежуються загальними характеристиками і не містять глибинного аналізу публікацій та особливостей функціонування пресодруку. Розкрити низку псевдонімів і криптонімів авторів часопису допоміг словник псевдонімів Н. Брайлян (Брайлян, 2023). Оскільки «Наша Батьківщина» досі не була предметом комплексного дослідження з журналістикознавчого погляду, це визначає актуальність розвідки, спрямованої на вивчення часопису як цілісного медійного продукту міжвоєнної Галичини.

Новизна. У статті вперше здійснено комплексний аналіз часопису «Наша Батьківщина» як цілісного медійного продукту. Зокрема, реконструйовано історію його появи, встановлено склад редакційної колегії, опрацьовано авторський корпус, розкрито низку псевдонімів і криптонімів авторів журналу, досліджено змістово-тематичну структуру та здійснено огляд рецепції видання у галицькій пресі кінця 1930-х рр. Отримані результати заповнюють суттєву прогалину в історії української журналістики міжвоєнної доби. **Актуальність** цього дослідження зумовлена потребою системного вивчення видання, яке відіграло значну роль у популяризації краєзнавства, туризму, пам'яткоохоронних студій, а також сприяло сформуванню окремого інтелектуального середовища.

Методи дослідження. Застосовано комплексний підхід, що поєднує історико-порівняльний, джерелознавчий, контент-аналітичний, атрибуційний та біографічний методи. Історико-порівняльний метод допоміг простежити умови появи часопису та зіставити його з іншими галицькими виданнями 1930-х рр. Джерелознавчий метод використано для опрацювання публікацій у пресі та уточнення історико-функціональних аспектів досліджуваного

видання. Контент-аналіз застосовано для визначення тематичної структури журналу та домінантних жанрів публікацій. Метод атрибуції залучено для ідентифікації авторів, які виступали під псевдонімами та криптонімами. Біографічний метод дав змогу реконструювати склад редакційного колективу та інтелектуальне середовище довкола журналу.

Виклад основного матеріалу. У жовтні 1924 р. у Львові було започатковане українське краєзнавчо-туристичне товариство «Плай», яке очолив авторитетний адвокат і громадський діяч Володимир Старосольський. Товариство об'єднувало як старших громадян, так і молодь – видавало «популярні туристичні провідники», влаштовувало краєзнавчі виставки, будувало туристичні прихистки. Від початку своєї діяльності мало на меті почати видавати власний друкований орган (Серкіз, 1993, с. 79),

однак за браком коштів не могло відважитися на цей крок і вирішило скористатися послугами газети «Новий Час» (Білецький & Кошур, 2014, с. 84).

Уже 1 березня 1925 р. зусиллями плаівців у Львові побачило світ перше число часопису п. н. «Туристика і Краєзнавство», датоване лютим, відповідальним редактором якого був відомий історик, краєзнавець Іван Крип'якевич. Як вказувала обкладинка, «Т-во «Плай» приступає до видання свого органу, – покищо у скромних межах місячного

додатку до «Нового Часу»... завдяки ласкавій згоді редакції». Метою новоствореного видання було «оживити наше мандрівництво» та сприяти «зросту і поглибленню туристичного руху», також він мав стати «місцем обміну думок наших туристів» (Наші завдання, 1925). Його зміст формували краєзнавчі матеріали, статті з

топоніміки, репортажі з мандрівок, хроніка діяльності товариства. І. Крип'якевич редагував додаток «на громадських засадах – ані він, ані автори публікацій не отримували грошової винагороди» (Наконечна, 2016, с. 143).

За браком коштів «окремою відбиткою» вийшло лише перше число, а друге і третє вже з'явилися лише на шпальтах газети «Новий Час» – виділ товариства «Плай» у такий спосіб намагався втримати пресову новинку на медіаринку. На жаль, додаток припинив свій вихід на третьому числі через постійні фінансові труднощі редакції та незначну підтримку громадськості.

Однак актив «Плаю» не втрачав оптимізму, продовжував публікувати просвітницькі та краєзнавчі матеріали на шпальтах «Діла» та «Нового Часу», не полишаючи надії колись таки реанімувати додаток. Врешті, 1 червня 1931 р. «Туристика і Краєзнавство» відновила свій вихід на сторінках «Нового Часу», продовжуючи нумерацію чисел попереднього однойменного додатка, щоправда у зменшеному обсязі (одна сторінка). Як вказує дослідниця З. Наконечна, відповідальним редактором став іхтіолог, спортовець і громадський діяч Едвард Жарський (Наконечна, 2016, с. 109).

У редакційній статті відновленого додатка вказувалося, що на часі є «об'єднати весь Краєзнавчо-мандрівний актив до спільної, організованої праці для пізнання нашого краю, для мандрівного спорту» (Чергові завдання, 1931). Попри всі зусилля редакції «продовжити життя» краєзнавчо-туристичного додатка, він знову згас через фінансові труднощі редакції – останнє, п'яте, число, вийшло 13 листопада 1931 р. Як згодом стало відомо, «всі заходи Виділу розбивалися об байдужість та недостачу зацікавлення – передовсім серед молоді» (Із діяльності..., 1932).

Варто відзначити, що плаївці не відмовилися від ідеї видавати власний друкований орган і йшли до цієї ініціативи упродовж кількох років. У 1935 р. «Плай» вкупі з Українським фотографічним товариством (УФОТО) організували виставку фотографій «Наша Батьківщина у світліні», яка мала значний резонанс у львівській пресі та була позитивно сприйнята галицькою громадськістю. Це був ще один важливий крок на шляху

розуміння краєзнавства і культурного мандрівництва як важливих чинників поступу української нації.

Врешті, 1 лютого 1937 р., у Львові побачило світ перше число самостійного краєзнавчого журналу «Наша Батьківщина», хоча офіційно воно було датоване січнем (Від Редакції, 1937). 1937 р. видавцями значилися картограф і секретар географічної комісії НТШ Микола Кулицький (ч. 1–10, 12) та фольклорист і журналіст Кость Паньківський (ч. 11), який напередодні

війни став головою товариства «Плай». У 1937–1938 рр. відповідальним редактором місячника вказувався видавець дитячої літератури Михайло Таранько (припускаємо, що радше формально). Фактично упродовж усього часу виходу журналу його редагував літературознавець і фотоаматор Степан Щурат. Ні члени редакції, ні адміністрації, ні співробітники, ні дописувачі видання не отримували жодних гонорарів (Від Редакції..., 1937а).

Ймовірно, назву видання редактори обрали не випадково, а як відгук на недавню успішну виставку «Наша Батьківщина у світліні». Обкладинку часопису у перший рік оформлював Святослав Гординський, 1938 р. – Володимир Ласовський, 1939 р. – Володимир Баляс.

Як зазначала редакція у першому числі, «поява періодичного органу дасть змогу розвинутися нашому краєзнавству й туристиці», однак він адресувався не лише членам туристично-краєзнавчих товариств, а всім «кому дорога ідея українського краєзнавства» (Від Редакції, 1937). Часопис мав на меті сприяти розвитку історичного краєзнавства та екскурсійної діяльності, популяризувати український туристичний рух, спонукати до вивчення культури рідного краю. Також плаївці сподівалися,

що із започаткуванням власного друкованого органу значно розширяються «можливості для пропагандивної акції» краєзнавства (Пашкевич, 1937, с. 49).

Поява спеціалізованого краєзнавчого видання не залишилася непоміченою серед галицької громадськості – українська преса жваво обговорювала «Нашу Батьківщину» та її перспективи на медіаринку Галичини. Першими пресову новинку помітили «Українські Вісти» в особі мистецтвознавця Володимира Ласовського, який опублікував позитивний відгук на «журнал, на який чекається в нас цілі роки», адже він поставив «собі за ціль заохотити якнайширші круги нашого громадянства пізнавати наш край, його мешканців, їхні духові та матеріальні надбання». Рецензент відзначив позитивні сторони видання – фаховий і водночас доступний виклад матеріалу, «зразкові репортажі та цікаві описи з обсягу народного мистецтва». В. Ласовський сподівався, що добір «поважних прізвищ співробітників» забезпечить журналові тривале життя, «цікавий, повчаючий матеріал», «величезне виховне під національним оглядом значіння» (Лас., 1937). Тож закликав читачів «Українських Вістей» матеріально підтримати цей пресовий почин.

Львівський ілюстрований часопис «Наш Прапор» зауважив, що українці в Галичині здавна відчували потребу «журналу, присвяченого українському краєзнавству й туристиці», і радо вітав це перше число, яке «приносить багато цікавого матеріалу пера шокращих наших дослідників-краєзнавців» (Пізнаваймо Батьківщину, 1937).

Перемишльська газета «Прорив» також дуже тепло відгукнулася на дебют «Нашої Батьківщини», зауваживши, що перше число «представляється добре» – «естетично й дбайливо видане, з гарними ілюстраціями, знімками й плянами» (Грицак, 1937).

Свої враження від першого числа краєзнавчого часопису надіслав і відомий спортовий діяч Іван Боберський, якому редакція запропонувала приєднатися до авторського активу. Він підкреслив, що «добір статей і їх зміст доказують, що Редакція ставить у справі дуже поважно й розумно», однак від співпраці змушений був відмовитися. Пояснював таке рішення тим, що перебував у той час у Словенії й увесь свій «час і труд» присвячував «передовсім справам руханки і змагу» (Боберський, 1937, с. 174).

Інтерес до «Нашої Батьківщини» не згасав навіть на третьому році її видання. Щоденник «Діло» акцентував, що за цей час «журнал здобув собі вже круг читачів та поважне місце серед наших журналів» (3 життя Товариства..., 1939).

До співпраці із місячником зголосилися відомі історики, краєзнавці, культурні діячі, мистецтвознавці, вчителі, лікарі, юристи. Отож у різні роки функціонування часопису на його сторінках публікували матеріали такі автори: Микола Андрусяк (крипт. М. А-як), Юліан Бабій, Петро Біланюк, Ярослав Білинський, В. Бордун¹, Ярослав Витошинський, Остап Воронка, Степан Гайдучок, Роман Гарасимчук, Ярослава Горницька, Маріян Гавдяк, Роман Ґеник-Березовський, Ірина Гургула, Федір Данилів,

Володимир Дорошенко, Павло Дяків, Едвард Жарський, Михайло Зварич, Семен Каменогорський, Мирослав Каній, Мирослав Капій, Франц Коковський (крипт. Ф. К.), Мирон Кордуба, Петро Кривоносок, Іван Крип'якевич, Володимир Кубійович, Микола Кулицький, Галя Лагодинська, Василь Лев, Василь Левицький, Володимир Левицький, Ігор Лозов'юк, Роман Лукань, Богдан Мандюк, Леонід Маслов, Тетяна Маслова, Володимир Мацяк, Лев Назар, Володимир Огоновський, Іван Олексишин, Володимир Паньків, Кость Паньківський (крипт. К. П.), Ярослав і Северин Пастернаки, О. Пашкевич, Ірина Пеленська, Євген Юлій Пеленський, Степан Ю. Процюк, Андрій Пясецький, Роман Рибачек, Арсен Річинський, Володимир Рожанковський, Ярослав Рудницький, Микола Савчук, Іларіон Свенціцький, Володимир Січинський, Маркіян Орест Смішко, Олена Степанів, М. Стефаник, Тадей Терлецький, Маріян Фарміґа, Зиновій Філіпович, Богдан Хаму-

¹ Тут і далі подано лише ініціал, якщо не вдалося встановити ім'я.

ла, Євген Храпливий, Олександр Цинкаловський (псевд. Антін Бужанський, О. Бужанський; крипт. О. Ц.), Іван Шендрик (крипт. Ів. Ш.), Василь Щурат (крипт. В. Щ.), Степан Щурат (крипт. -т, Щ-т), а також під криптонімами А. Б., Б. З., Е. Л., І. А. В-ий, -ий, І. Д., М. З., О. С., Р. Д-ий, які наразі не вдалося розкрити.

Наклад часопису коливався від 1500 до 2000 примірників, що на той час було досить високим показником. Цікавий факт, що «Наша Батьківщина» була чи не найдешевшим (так стверджувала сама редакція і це підтверджують цінові показники інших ілюстрованих пресодруків) журналом на кінець 1930-х рр. Одне число коштувало 75 грошів. Попри невисоку ціну, редакція зіштовхнулася із тим, що передплатники невчасно надсилали кошти, – цьому підтвердженням є постійні звернення адміністрації до читачів із проханням погасити заборгованості із передплати. Так, у жовтні 1937 р. борг сягнув аж 4500 злотих (це була дуже велика сума на той час), тому наступні числа виходили із значними затримками і зменшеною кількістю ілюстративного матеріалу (Від Редакції..., 1937b).

Видання було щедро ілюстрованим – його шпальти рясніли фотопейзажами, світлинами архітектурних об'єктів, музейних експонатів, пам'яток культури, артефактів, зарисовками планів поселень, археологічних знахідок тощо. Авторами світлин були здебільшого члени УФОТО, адже редактор видання Степан Щурат сам був активним уфотівцем, фотоаматором і відповідальним редактором єдиного фотомистецького часопису у Галичині «Світло й Тінь». На нашу думку, саме цей успішний досвід видавання фахового фотожурналу спонукав С. Щурата взятися за редагування красназвочного пресодруку.

Серед авторів світлин – Березяк, Лев Букатович, Ян Булгак, Степан Венгринович, Маріян Гавдяк (крипт. М. Г.), М. Гамота, Ірина Гургула (крипт. І. Г.), Володимир Гут, М. Дороцький, Юліан Дорош, Франц Коковський, І. Крамарчук, Роман Крохмалюк, Галя Лагодинська, Василь Лев, Василь Левицький, Ігор Лозов'юк (крипт. І. Л.), Р. Максимович, Леонід Маслов, Ярослав Масляк, Роман Миколаєвич, Й. Мігалік, Олександр Мох, Степан Ожга, Іван Олексинин, Лідія Оробець, Володимир Паньків, Кость Паньківський, Олександр Пежанський, Андрій Пясецький, Арсен Річинський, Володимир та Степан Рожанковські, Ярослав

Рудницький (крипт. Я. Р.), Ярослав Савка, Євген Ткачук (крипт. Е. Т.), Олександр Цинкаловський, Богдан Чайківський, Костянтин Чехович, Роман Шипайло, Вадим Щербаківський, Степан Щурат (крипт. С. Щ.), С. Юрченкович, Лев Янушевич, а також під криптонімами А. К., А. Ч., І. К., І. Н., І. Ф., О. Л., С. Д., Я. В.

Якщо коротко охарактеризувати змістове наповнення часопису, то це матеріали, покликані популяризувати краєзнавство,

мандрівництво й аматорську археологію серед загалу українців, краєзнавчі розвідки з детальними описами регіонів (Бойківщина, Волинь, Галичина, Гуцульщина, Поділля) чи окремих населених пунктів і місцевостей, подорожні нариси, статті про розкопи й археологічні знахідки, дописи з історії міст і сіл, замітки про музеї і зібрання, народні обряди, публікації з топоніміки, практичні поради мандрівникам, огляди нових краєзнавчих та містечьких праць, організаційні повідомлення про діяльність товариства «Плай» тощо.

Мабуть, навіть сучасному читачеві будуть цікавими опубліковані у виданні описи подорожі Україною у 1838 р. видатного німецького географа Йогана Георга Коля, уривки подорожніх записок із мандрів гуцульськими Карпатами швейцарського мандрівника Ганса Цбіндена (1938) у перекладі Марії Деркач.

Те, що редакційна політика «Нашої Батьківщини» була вдалою, свідчить той факт, що ілюстрований фаховий журнал зміг втриматися на нестійкому пресовому ринку Галичини: упродовж трьох років виходив ритмічно і з багатьма ілюстраціями. Для розуміння: на 744 сторінках, які вийшли за всі три роки існування журналу, було вміщено близько 400 ілюстрацій (фотографій,

рисунків, карт, схем). У середньому кожне число мало не менше 15 ілюстрацій.

Річна передплата на «Нашу Батьківщину» становила 6 злотих (що було недорого для такого багатоілюстрованого часопису), за «оправлений із золоченим написом» річник редакція просила 9 злотих, а за «оправлений у шкуру з таким же написом» – 12 злотих (Від Редакції..., 1938, с. 26).

У серпневому числі за 1939 р. адміністрація обнадійливо повідомляла читачам, що «дев'яте число (за вересень) може появитися з кількадевним спізненням» (Від Редакції..., 1939, с. 193), однак цього вже не сталося. На порозі постала нова світова війна...

Висновки. Отже, журнал «Наша Батьківщина» відіграв важливу роль у розвитку й популяризації українського краєзнавства, туризму та пам'яткоохоронних студій, сприяючи формуванню інтелектуального середовища Галичини другої половини 1930-х рр. Часопис виконав покладену на нього поважну просвітницьку місію, поглиблюючи інтерес до історії та культури рідного краю серед української молоді, заохочуючи до культурного мандрівництва та популяризуючи цікаві туристичні маршрути.

Аналіз змісту видання засвідчує якісну командну роботу редакції над створенням доступного, але фахового контенту, спрямованого на широку читацьку аудиторію, насамперед молодь. Ретельний перегляд галицької преси 1937–1939 рр. дав змогу простежити рецепцію цього краєзнавчого часопису в рідному середовищі та з'ясувати додаткові відомості про його функціонування. На основі цих відгуків вдалося встановити, що журнал був дуже позитивно сприйнятий українською громадськістю Галичини: високу оцінку отримали як його художньо-технічне оформлення, так і змістове наповнення. До співпраці із часописом зголосилося чимало авторитетних краєзнавців, педагогів, науковців та журналістів. Якби нова світова війна не перешкодила реалізації редакційних планів, історія «Нашої Батьківщини» могла б тривати значно довше.

Література

- Батюк, Т. & Синявська, Л. (2024). Мирон Кордуба та часопис «Україна»: особливості співпраці. *Вісник Черкаського університету*. Сер.: Історичні науки, 1, 92–99. Черкаси. <https://doi.org/10.31651/2076-5908-2024-1-92-99>
- Березюк, Т., Давиденко, О., Железняк, М., Журило, Л., Савченко, О., Пилипчук, Р., Фещенко, Н. & Шушківський, А. (2011). Каталог періодичних видань 20-го століття бібліотеки НТШ. *Енциклопедичний вісник України*, 2–3, 6–96. <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001048446>
- Білецький, Б. & Коцур, А. (2014). Товариство «Плай»: історія зародження та діяльність (до 90-річчя від дня утворення). *Часопис української історії*, 30, 81–88. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ChasUkr_2014_30_14
- Боберський, І. (1937). Лист до Редакції. *Наша Батьківщина*, 7/8, 171–174. Львів.
- Брайлян, Н. (2023). *Приховані імена: словник псевдонімів українських авторів XIX–XXI ст.* Львів.
- Від Редакції (1937). *Наша Батьківщина*, 1, 1. Львів.
- Від Редакції й Адміністрації (1937а). *Наша Батьківщина*, 7/8, 176. Львів.
- Від Редакції й Адміністрації (1937б). *Наша Батьківщина*, 10, 232. Львів.
- Від Редакції й Адміністрації (1938). *Наша Батьківщина*, 1, 26. Львів.
- Від Редакції й Адміністрації (1939). *Наша Батьківщина*, 7/8, 193–194. Львів.
- Гринько, М. О. (2020). Наша батьківщина. *Енциклопедія Сучасної України*, т. 22, 693. Київ.
- Грицак, Є. (1937. 1 берез.). Наша Батьківщина. *Прорив*, 5. Перемишль.
- Габор, В. (2024). «Молодомузівський» журнал «Світ» (1906–1907 рр.): декларація модернізму vs реальність традиції. *Галичина: література і культурно-історичні основи*, 3, 38–49. <https://doi.org/10.24919/2786-6963.3.2024.350880>
- Дроздовська, О. Р., & Кулеша, Н. М. (2024). Журналістська діяльність Романа Корди-Федоріва (1912–1952). *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Сер.: Філологія. Журналістика, т. 35(74), № 3, ч. 2, 110–116. Київ. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.3.2/18>
- З життя Товариства «Плай». (1939. 7 квіт.). *Діло*, 5. Львів.
- Іваньо, С. (2024). Туристично-краєзнавчий рух міжвоєнної Галичини: польський та український вектори. *Актуальні питання у сучасній науці*, 11(29), 1219–1237. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-11\(29\)](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-11(29))
- Із діяльності Т-ва «Плай». (1932. 22 трав.). *Діло*, 5. Львів.
- Козицький, А. (1998). Краєзнавчо-туристичне товариство «Плай» (1924–1939). *Вісник Львівського університету*. Серія історична, 33, 161–168.
- [Ласовський В.] Лас. (1937. 8 лют.). Давно очікуваний журнал. *Українські Вісти*, 5. Львів.
- Литвин, Н. (2008). Розвиток масового туризму у Польщі у XIX – першій половині XX ст. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість*,

державність: зб. наук. пр., 17, 88–93. Львів. <https://nasplib.isofts.kiev.ua/handle/123456789/15211>

Наконечна, З. (2025). Осип Бойдуник як публіцист: націоналістичний дискурс. *Пресознавство*, 6, 166—177. Львів. DOI: <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2025-6-9>

Наконечна, З. І. (2016). *Часописи видавничого концерну «Українська Преса» в контексті західноукраїнської журналістики: дис. ... канд. наук. із соц. комунік.: [спец.] 27.00.04 «Теорія та історія журналістики»*. Львів. <https://lnu.edu.ua/thesis/nakonechna-zoryana-ivanivna/>

Наші завдання (1925). *Туристика і Краєзнавство*, 1, 1. Львів.

Пашкевич, О. (1937). За організацію краєзнавства й туристики (3 діяльності «Українського Краєзнавче-Туристичного Т-ва «Плай»). *Наша Батьківщина*, 2, 47–49.

Петранівський, В., Рутинський, М. (2005). З історії галицького туристичного краєзнавства (друга половина XVIII ст. – 1945 р.): розвиток мандрівництва. *Історія української географії: всеукр. наук.-теорет. часопис*, 2(12), 48–54. Тернопіль.

Пізнаваймо Батьківщину (1937. 24 лют.). *Наш Пранор*, 2. Львів.

Серкіз, Я. І. (1993). Український краєзнавчий журнал «Наша Батьківщина» (1937–1939 рр.). *Українська періодика: історія і сучасність: тези доп. і повідомл. Всеукр. наук.-теорет. конф. (9–10 грудня 1993 р.)*. Львів, 79–83.

Сніцарчук, Л. (2025). Рукописна преса учнівської та студентської молоді другої половини XIX – першої третини XX ст. у фонді Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. *Рукописна та книжкова спадщина України*, 4, 130–143. DOI: <https://doi.org/10.15407/rksu.39.130>

Соловей, О. Г. (2013). Краєзнавчі дослідження про Волинь та пропаганда туризму на сторінках часопису «Наша Батьківщина» (1937–1939 рр.). *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Сер.: Історія та географія*, 48, 192–196. http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ist_2013_48_40

Терешук, О. (2024). Журналістська діяльність Опанаса Шевчукевича в щоденнику «Час» (Чернівці, 1932–1939 рр.). *Пресознавство*, 5, 137–153. Львів. DOI: <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2024-5-8>

Устименко, Л. М., Афанасьєв, І. Ю. (2005). *Історія туризму: навч. посіб.* Київ.

Чергові завдання (1931). *Туристика і Краєзнавство*, 1(4), 1. Львів.

References

Batiuk, T. & Syniavska, L. (2024). Myron Korduba ta chasopys «Ukraina»: osoblyvosti spivpratsi [Myron Korduba and the «Ukraine» magazine: specifics of cooperation]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Ser.: Istorychni nauky*, 1, 92–99. Cherkasy. DOI: <https://doi.org/10.31651/2076-5908-2024-1-92-99> [in Ukrainian].

Bereziuk, T., Davydenko, O., Zhelezniak, M., Zhurylo, L., Savchenko, O., Pylypchuk, R., Feshchenko, N. & Shushkivskyi, A. (2011). Kataloh periodychnykh vydan 20-ho stolittia biblioteky NTSh [Catalog of periodicals of the 20th century of the NTSh library]. *Entsyklopedychnyi visnyk Ukrainy*, 2–3, 6–96. <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001048446> [in Ukrainian].

Biletskyi, B. & Kotsur, A. (2014). Tovarystvo «Plai»: istoriya zarozhennia ta diyalnist (do 90-richchia vid dnia utvorennia) [The «Plai» Society: history of origin and activity (to the 90th anniversary of its establishment)]. *Chasopys ukrainskoi istorii*, 30, 81–88. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ChasUkr_2014_30_14 [in Ukrainian].

Boberskyi, I. (1937). Lyst do Redaktsii [Letter to the Editor]. *Nasha Batkivshchyna*, 7/8, 171–174. Lviv [in Ukrainian].

Brailian, N. (2023). *Prykhovani imena: slovnyk psevdonimiv ukrainskykh avtoriv XIX–XXI st.* [Hidden names: dictionary of pseudonyms of Ukrainian authors of the 19th–21st centuries]. Lviv [in Ukrainian].

Cherhovi zavdannya (1931). [Current tasks]. *Turystyka i Krayeznavstvo*, 1(4), 1. Lviv [in Ukrainian].

Drozdovska, O. R. & Kulesha, N. M. (2024). Zhurnalistska diyalnist Romana Kordy-Fedoriva (1912–1952) [Journalistic Activity of Roman Korda-Fedoriv (1912–1952)]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I Vernadskoho*. Ser.: Filolohiia. Zhurnalistyka, 35(74), № 3, ch. 2, 110–116. Kyiv. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.3.2/18> [in Ukrainian].

Gabor, V. (2024). «Molodomuzivskyi» zhurnal «Svit» (1906–1907 rr.): deklaratsiya modernizmu vs realnist tradytsii [The «Young Muse» journal «Svit» (1906–1907): declaration of modernism vs reality of tradition]. *Halychyna: literatura i kulturno-istorychni osnovy*, 3, 38–49. DOI: <https://doi.org/10.24919/2786-6963.3.2024.350880> [in Ukrainian].

Hrynko, M. O. (2020). *Nasha Batkivshchyna* [Our Motherland]. *Entsyklopediya Suchasnoi Ukrainy*, 22, 693. Kyiv [in Ukrainian].

Hrytsak, Ye. (1937, March 1). *Nasha Batkivshchyna* [Our Motherland]. *Pro-ryv*, 5. Peremyshl [in Ukrainian].

Ivanio, S. (2024). Turystychno-krayeznavchyi rukh mizhvoiennoi Halychyny: polskyi ta ukrainskyi vektory [Tourism and local history movement of inter-war Galicia: Polish and Ukrainian vectors]. *Aktualni pytannia u suchasni nautsi*, 11(29), 1219–1237. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-11\(29\)](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-11(29)) [in Ukrainian].

Iz diyalnosti T-va «Plai» (1932, May 22). [From the activity of the «Plai» Society]. *Dilo*, 5. Lviv [in Ukrainian].

Kozytskyi, A. (1998). Krayeznavcho-turystychno tovarystvo «Plai» (1924–1939) [Local history and tourist society «Plai» (1924–1939)]. *Visnyk Lvivskoho universytetu*. Seriiia istorychna, 33, 161–168 [in Ukrainian].

[Lasovskyi, V.] Las. (1937, February 8). Davno ochikuvanyi zhurnal [A long-awaited journal]. *Ukrainski Visty*, 5. Lviv [in Ukrainian].

Lytvyn, N. (2008). Rozvytok masovoho turyzmu u Polshchi u XIX – pershii polovyni XX st. [Development of mass tourism in Poland in the 19th – first

half of the 20th century]. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist*: zb. nauk. pr., 17, 88–93. Lviv. <https://nasplib.isoftware.kiev.ua/handle/123456789/15211> [in Ukrainian].

Nakonechna, Z. (2025). Osyp Boidunyk yak publitsyst: natsionalistychnyi dyskurs [Osyp Boidunyk as a publicist: nationalist discourse]. *Presoznavstvo*, 6, 166–177. DOI: <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2025-6-9> [in Ukrainian].

Nakonechna, Z. I. (2016). *Chasopysy vydavnychoho kontsernu «Ukrainska Presa» v konteksti zakhidnoukrainskoi zhurnalistyky* [Periodicals of the «Ukrainska Presa» publishing concern in the context of Western Ukrainian journalism]: dys... kand. nauk iz sots. komunik.: [spets.] 27.00.04 «Teoriya ta istoriya zhurnalistyky». Lviv. <https://lnu.edu.ua/thesis/nakonechna-zoryana-ivanivna/> [in Ukrainian].

Nashi zavdannia (1925). [Our tasks]. *Turystyka i Krayeznavstvo*, 1, 1. Lviv [in Ukrainian].

Pashkevych, O. (1937). Za orhanizatsiiu kraysnavstva i turystyky (Z diyalnosti «Ukrainskoho Kraysnavche-Turystychnoho T-va «Plai») [For the organization of local history and tourism (From the activity of the Ukrainian Local History and Tourist Society «Plai»)]. *Nasha Batkivshchyna*, 2, 47–49 [in Ukrainian].

Petranytskyi, V. & Rutynskyi, M. (2005). Z istorii halytskoho turystychnoho kraysnavstva (druga polovyna XVIII st. – 1945 r.): rozvytok mandrivnytstva [From the history of Galician tourist local studies (second half of the 18th century – 1945): development of travel]. *Istoriya ukrainskoi heohrafiï*, 2(12), 48–54. Ternopil [in Ukrainian].

Piznaivaimo Batkivshchynu [Let us explore the Motherland]. (1937, February 24). *Nash Prapor*, 2. Lviv [in Ukrainian].

Serkiz, Ya. I. (1993). Ukrainyski kraysnavchyi zhurnal «Nasha Batkivshchyna» (1937–1939 rr.) [Ukrainian local history journal «Nasha Batkivshchyna» (1937–1939)]. *Ukrainska periodyka: istoriya i suchasnist: tezy dop. i povidoml. Vseukr. nauk.-teoret. konf.*, 79–83. Lviv [in Ukrainian].

Snitsarchuk, L. (2025). Rukopysna presa uchnivskoi ta studentskoi molodi druhoi polovyny XIX — pershoi tretyny XX st. u fondi Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka [Handwritten periodicals issued by pupils and students during second half of 19th — first thirty years of 20th century at Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv]. *Rukopysna ta knyzhkova spadshchyna Ukrainy*, 4, 130–143. <https://doi.org/10.15407/rksu.39.130> [in Ukrainian].

Solovei, O. H. (2013). Kraysnavchi doslidzhennia pro Volyn ta propahanda turyzmu na storinkakh chasopysu «Nasha Batkivshchyna» (1937–1939 rr.) [Local history studies about Volyn and promotion of tourism in the journal «Nasha Batkivshchyna» (1937–1939)]. *Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody*. Ser.: Istoriya ta heohrafiia, 48, 192–196. http://nbuv.gov.ua/UJRN/znphnpu_ist_2013_48_40 [in Ukrainian].

Tereshchuk, O. (2024). Zhurnalistyska diyalnist Opanasa Shevchukevycha v shchodennyku «Chas» (Chernivtsi, 1932–1939 rr.) [Journalistic activity of

Opanas Shevchukuevych in the daily «Chas» (Chernivtsi, 1932–1939)]. *Pres-oznavstvo*, 5, 137–153. Lviv. DOI: <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2024-5-8> [in Ukrainian].

Ustymenko, L. M. & Afanasiev, I. Yu. (2005). *Istoriya turyzmu: navch. posib.* [History of tourism: textbook]. Kyiv [in Ukrainian].

Vid Redaktsii [From the Editorial Board]. (1937). *Nasha Batkivshchyna*, 1, 1. Lviv [in Ukrainian].

Vid Redaktsii y Administratsii [From the Editorial Board and Administration]. (1937a). *Nasha Batkivshchyna*, 7/8, 176. Lviv [in Ukrainian].

Vid Redaktsii y Administratsii [From the Editorial Board and Administration]. (1937b). *Nasha Batkivshchyna*, 10, 232. Lviv [in Ukrainian].

Vid Redaktsii y Administratsii [From the Editorial Board and Administration]. (1938). *Nasha Batkivshchyna*, 1, 26. Lviv [in Ukrainian].

Vid Redaktsii y Administratsii [From the Editorial Board and Administration]. (1939). *Nasha Batkivshchyna*, 7/8, 193–194. Lviv [in Ukrainian].

Z zhyttia Tovarystva «Plai» [From the life of the «Plai» Society]. (1939, April 7). *Dilo*, 5. Lviv [in Ukrainian].

Oksana Sereda

PhD in Social Communications,
Senior Researcher at the Research Institute for Press Studies
Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv
(Lviv, Ukraine)

THE LOCAL HISTORY MAGAZINE «NASHA BATKIVSHCHYNA» (1937–1939s) AS A SUCCESSFUL PRESS PROJECT

This article examines the history and functional characteristics of the journal «Nasha Batkivshchyna» («Our Homeland»), its reception by the Ukrainian *society*, and the composition of its editorial board. Through textual analysis and reference dictionaries, the study identifies various pseudonyms and cryptonyms used by contributors. The aim of the study is to investigate the historical background and editorial strategies of the periodical, identify its editorial staff, and attribute authorship to publications signed with pseudonyms. To achieve this, the following tasks were performed: a systematic content analysis of the journal was conducted; contemporary periodicals (1937–1939) were reviewed for reviews and critiques; and specialized dictionaries were consulted for author attribution. In addition, scholarly research on the tourism and regional studies movement in Galicia was incorporated.

The relevance of the research stems from the absence of a comprehensive analysis of «Nasha Batkivshchyna» as an integrated media product. The scientific novelty lies in the reconstruction of the journal's history, clarification of its editorial leadership, identification of its contributor base, and comprehensive analysis of its thematic structure and reception in the late 1930s Galician press. The research employs historical-comparative, source-critical, content analysis, attributional, and biographical methods.

Published in Lviv from February 1937 to August 1939, «Nasha Batkivshchyna» was issued by Mykola Kulytskyi and Kost Pankivskyi. Although Mykhailo Taranko served as the official editor-in-chief (1937–1938), actual editorial control was exercised by Stepan Shchurat. The journal sought to promote historical regional studies, organize excursions, and popularize Ukrainian tourism. The study concludes that the journal's effective editorial strategy fulfilled an important educational mission, significantly fostering interest in local history and culture among Ukrainian youth.

Keywords: «Nasha Batkivshchyna» journal, regional studies, tourism, editorial board, publication, review.

Стаття надійшла 25.03.2026

Прийнято 22.04.2026

Опубліковано on-line 26.06.2026